

595.706492

E61

Ent.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Officiële afkorting (World List): Ent. Ber., Amst.

Deel 37

1 juli 1977

No. 7

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Plantage Middenlaan 64, 1018 DH Amsterdam — Nederland

INHOUD: G. VAN ROSSEM, C. F. VAN DE BUND en H. C. BURGER, Bijzondere aantastingen door insekten in 1976 (p. 97). — A. W. P. MAASSEN, Notities over vlinderwaarnemingen en -vangsten in Midden-Limburg (p. 99). — C. VAN ACHTERBERG, Sensory bristle-fields of the petiolar segment in some Hymenoptera (p. 101). — FER WILLEMSE, New data of *Metaplastes* (Ramme, 1939) from Greece (Orthopteroidea, Tettigoniidae, Phaneropterinae) (p. 103). — Br. V. LEFEBER, Een nieuwe wegwespe in Nederland en België (Hymenoptera: Pompilidae) (p. 110). — Literatuur (p. 108: G. G. M. SCHULTEN, B. J. LEMPKE; p. 109: L. P. S. VAN DER GEEST; p. 112: P. J. VAN HELSDINGEN. — Korte mededelingen (p. 98: A. VELTMAN; p. 109: Personalia, Nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek; p. 110, 112: B. J. LEMPKE).

Bijzondere aantastingen door insekten in 1976

door

G. VAN ROSSEM, C. F. VAN DE BUND en H. C. BURGER

Plantenziektenkundige Dienst

ABSTRACT. — Some remarkable cases of insect damage in the Netherlands in 1976 are reported. Larvae of the Noctuid *Spodoptera exigua* (Hübner) were imported into the Netherlands with *Chrysanthemum* cuttings from the USA.

The aphid *Cedrobium laportei* Remaudière was found on *Cedrus atlantica* cv. 'glauc'. Up to now this species was not found in this country.

In juli werden ons kleine Noctuiden-rupsen gestuurd met de klacht dat zij grote schade aanrichtten aan „jaarrond” chrysanten. Een poging tot bestrijding met de gebruikelijke middelen faalde. Gelukkig werden spoedig enkele andere middelen gevonden waarmee de plaag kon worden bestreden. Aan de rupsen werd door ons vastgesteld dat het *Spodoptera exigua* (Hübner) betrof, hetgeen ook bleek bij uitkweek van de vlinders. De determinatie is bevestigd door B. J. Lempke (Instituut voor Taxonomische Zoölogie, Amsterdam).

Deze soort heeft een wereldwijde verspreiding in tropische en subtropische gebieden, maar is in Nederland slechts als zeldzame migrant bekend. De rupsen die dit jaar in ons land voor opschudding zorgden, zijn zonder twijfel afkomstig van chrysanten-stekmateriaal uit de USA, hetgeen later bevestigd werd doordat de rupsen opnieuw werden aangetroffen bij een soortgelijke import uit de USA.

Van het Proefstation voor bloembollen-onderzoek te Lisse ontvingen wij een groot aantal larven van de neushoornkever (*Oryctes nasicornis* (Linnaeus)), die voorkwamen in een winterdekking van riet met grond vermengd. Deze soort is van ouds bekend uit run van leerlooierijen en in dekkingsriet, vooral in de bollenstreek.

In de IJsselmeerpolders en in Zeeland werden uien zwaar aangetast door *Phytobia cepae* (Hering), een mineervlieg, en door *Frankliniella intonsa* (Trybom), een trips. De dode bladpunten, die ter plaatse optraden, zijn vermoedelijk veroorzaakt door de droogte. Naar onze mening is de aantasting van mineervliegen en tripsen slechts van ondergeschikte betekenis geweest. De vliegen van *Phytobia cepae* (Hering) vliegen in mei of juni, soms kan misschien een tweede partiële generatie in augustus optreden. De larven mineren in de bladeren van uien en prei. Zij verpoppen in de grond, waar ook doorgaans de overwintering plaats heeft.

De genoemde trips ontwikkelde zich in dit geval binnenin de pijpvormige bladeren. In het algemeen wordt deze soort aangetroffen in allerlei bloemen, maar kan ook aan andere plantedelen voorkomen.

Te Swalmen en Wageningen werd door de bladluis *Cedrobium laportei* Remaudière schade veroorzaakt aan *Cedrus atlantica* cv. 'glauca'. Deze takluis, die leeft op de twijgen van *Cedrus*, is in 1954 voor het eerst beschreven uit Noord Afrika (Remaudière, 1954). Sinds 1967 en 1971 is de soort ook bekend uit Zuid Frankrijk en Italië, terwijl hij volgens mondelinge mededeling van de heer Hille Ris Lambers de laatste jaren eveneens is gevonden in Engeland en Duitsland. Uit Nederland was deze takluis tot dusver niet bekend. Het is de vraag of hij zich in ons klimaatsgebied zal kunnen handhaven na een strenge winter. De belangrijkste aantasting treedt in het voorjaar op aan de overjarige naalden. Hierdoor kan ernstige naaldval optreden.

In gras voor zaadteelt te Steenbergse trad een aantasting op door een schildluis die behoort tot de soort *Trionymus perrisii* (Signoret). Deze tot de wolluizen behorende soort leeft op de grasplanten dicht bij de grond en kan ook ondergronds op het gras voorkomen. Ter bescherming van de eieren wordt een witte wasafscheiding gevormd zodat het gras er kan gaan uitzien alsof het beschimmeld is. Er treden twee generaties per jaar op. De eieren van de tweede generatie overwinteren. Deze wolluis, die in ons land zeldzaam voorkomt, is ook bekend uit andere Europese landen (Reyne, 1957). Het is de vraag of het insect werkelijk schade veroorzaakt aan het gras. In de literatuur hebben wij geen gegevens kunnen vinden over schadelijk optreden van de soort.

LITERATUUR

- Remaudière, G., 1954. Les Cinarini (Hom. Aphidoidea Lacnidae) du cèdre en Afrique du Nord. *Revue Path. vég. Ent. agric. Fr.* 31: 115—122.
- Reyne, A., 1957. Snavelinsecten — Rhynchota I Nederlandse schildluizen (Coccidae). *Wet. Meded. K. ned. natuurh. Veren.* 22: 1—44.

Geertjesweg 15, Wageningen 6140, the Netherlands.

VROEGE VANGST VAN EPISYRPHUS BALTEATUS (DE GEER) (DIPTERA, SYRPHIDAE). Op 22 februari 1977 ving ik een vrouwelijk exemplaar van de soort in het bos „de Bijvank” bij Beek (Gld.). Het dier vloog aan de zonnige kant van een bospad vrij traag van boom tot boom en streek soms ook neer op dorre planten. Verder dan drie meter werd nooit in één ruk gevlogen.

Op deze vroege datum had ik uiteraard nog geen net en verzamelbuisjes bij me. Het dier liet zich echter met de hand vangen en maakte de reis naar huis in een haastig geleegd lucifersdoosje. Het is een vrij donker exemplaar, 10,5 mm lang en geheel gaaf. Het achterlijf maakt, bekeken bij doorvallend licht, een geheel „lege” indruk.

A. Veltman, Schimmelpenninckstraat 23, Zevenaar 6350.